

REPORTAGE 'De stad leunde zwaar op de slavernij en de slavenhandel'

Op de fiets langs het duistere verleden van Haarlem

Het is hun missie om mensen te onderwijzen over het slavernijverleden. En dus organiseren Haarlemmers Yoshina Davelaar en Dineke Stam op Hemelvaartsdag de fietstocht Dauwtrappen met Sporen van Slavernij. Het ene na het andere statige pand met een duister verleden passeert de revue. Veelgehoorde uitspraak onder het twintigtal deelnemers aan de fietstocht: pas als je het ziet, gaan je ogen open. „Alles was met de slavenhandel verweven. Nog nét niet de lucht.”

„Alles was met de slavenhandel verweven. Nog nét niet de lucht.”

FOTO'S UNITED PHOTOS/TOUSSAINT KLUITERS

Geerlof de Mooij
g.de.mooij@mediahuis.nl

HaarlemGids Yoshina Davelaar kan er kort over zijn. Die verwevenheid van Haarlem met de slavernij? Die zie je overal. „Hier, kijk maar om je heen”, zegt ze, terwijl we naar het volgende pand met een duister verleden fietsen. „Hoe denk je dat al die statige oude huizen zijn betaald? In veel gevallen met geld uit de slavenhandel. Met de winsten bouwden Haarlemmers grote huizen. Zo ging dat in die tijd.”

De stad is ermee doordrenkt, zegt ze. „Het was zo'n fundamenteel onderdeel van de economie”, zegt Yoshina, geboren en getogen in Haarlem. Ze is nauw betrokken bij de Organisatie Keti Koti Haarlem, die jaarlijks op 1 juli de afschaffing van de slavernij herdenkt. „De linnenbedrijven, de blekerijen, de wasserijen... alles leunde op de slavenhandel. Ik was geschokt toen ik dat voor het eerst hoorde. Het is gewoon bizar. Alles was ermee verweven. Nog nét niet de lucht.”

Het Provinciehuis, gebouwd in opdracht van slavenhandelaar Hope.

Gidsen Yoshina Davelaar en Dineke Stam

Staatje marketing

We passeren een oud, statig pand dat ooit aan de rijke zakenfamilie Trip toebehoorde. „De Trips hadden een aantal schilderijen aan de muur hangen”, zegt Yoshina. Ze laat een afdruk zien van een schilderij. „Je ziet wel donkere mensen, maar ze zijn netjes gekleed. De witte man met de zweep is nergens te zien. Het is een heel vriendelijk, vrolijk tafereeltje. En het is totaal niet waarheidsgetrouw. Een indrukwekkend staatje marketing.”

„Wij wonen hier pas een paar jaar”, zegt Yvette Pijpers. Samen met haar man Dick Top neemt ze deel aan de fietstocht. „Als je hier net komt wonen, weet je weinig van de geschiedenis. Dan is zo'n fietstocht ontzettend interessant.

„**Je hoort dingen die je je niet kunt voorstellen**”

Het is leuk om vrienden iets te kunnen vertellen over je stad. Ook al is dit natuurlijk niet zo'n gezellig onderwerp. We hebben ook meegedaan aan de hofjeswande-

ling. Zo leer je de stad beetje bij beetje kennen.”

„Ik heb een voorliefde voor historische gebouwen”, zegt haar man. „Maar ik wist niks van het slavernijverleden van Haarlem.” Yvette knikt. „Ik ook niet. Geen idee. Maar indrukwekkend is het zeker. Je hoort dingen die je je niet kunt voorstellen.”

Nicolaas Beets

Terug naar de negentiende eeuw. De gruwelen van de slavernij vonden ver weg plaats, maar de inwoners van Haarlem en Heemstede waren zich wel degelijk bewust van wat er gebeurde. En dat lieten ze horen ook, zegt Yoshina Davelaar.

„Mensen lazen bijvoorbeeld De Negerhut van Oom Tom. Toen dat boek werd vertaald in het Nederlands, sloeg dat in als een bom. Steeds meer mensen begonnen zich af te vragen: wat gebeurt daar allemaal?”

Een scala aan historische figuren en gebouwen passeren de revue tijdens de fietstocht. Aan de ene kant had je de rijke lieden, die dure buitenhuizen lieten bouwen met dubieus geld. Zoals bankier Henry Hope, die veel geld stak in slavenhandel. Hij liet het provinciehuis aan de Dreef bouwen. Maar je had ook dominee Nicolaas Beets, die stad en land afging om clubjes op te richten voor afschaffing van

de slavernij. „Heemstede was een broedplaats voor abolitionisten”, zegt Yoshina Davelaar.

Leerzaam

„Dit is de eerste keer dat ik meedoe”, zegt Petra van Altena uit Heemstede na afloop. Ze staat te trillen van de kou, maar is blij dat ze is gegaan. „Je staat er nooit bij stil, hé. Ik woon hier al 51 jaar, maar ik hoor dingen die helemaal nieuw zijn voor mij.” Net nog, bij Huis te Craijenest. De toenmalige eigenaar had meerdere plantages, vertelde gids Yoshina. „Ik loop daar elke dag langs”, zegt Petra. „Maar dit wist ik niet. Ik had geen idee.”